

Norges vassdrags- og energidirektorat
Konsesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 114811369

Dato: 01.12.2014

BKK Produksjon sine kommentarer til høringsuttalelsene til konsesjonssøknaden for «Overføringer til Herfanger. Flatavatnet, Klenavatnet og Smørtjørna»

Overføring av vann fra Vaksdalsvassdraget til kraftproduksjon i eksisterende kraftverk i Samnangervassdraget er et opprustnings- og utvidelsesprosjekt, som bidrar til at Norge øker sin fornybarandel der målsetningen er 67,5 % innen 2020. Offentlige myndigheter peker på opprusting- og utvidelsesprosjekter som viktige for å nå målsetningen om økt fornybar energiproduksjon.

Større reguleringsgrad og fallhøyde for kraftverkene i Samnangervassdraget gjør at overføringen vil gi verdifull ny regulerbar kraft. Ved å nyttiggjøre seg av eksisterende anlegg bidrar overføringen ved små fysiske inngrep, med ca. 18 GWh fornybar energi.

Prosjektet ligger i et område som er preget av kraftutbygging og regulering av vann.

BKK mener miljøvurderingen, som er vedlagt søknaden, er grundig utført og etter gjeldende krav. Miljøvurderingen peker på at saken er godt opplyst, og at det foreligger et godt grunnlag for å vurdere konsekvensene av prosjektet.

BKK hadde tidligere planer om en større og mer omfattende overføring fra Vaksdalsvassdraget til Samnangervassdraget (Samla Plan prosjektet). Prosjektet ble meldt til NVE, men BKK valgte, på grunn av svært utfordrende lønnsomhet, å trekke det før konsekvensutredningsprogrammet ble fastsatt. Det konsesjonssøkte prosjektet innebærer vesentlig mindre inngrep enn de opprinnelige planene.

BKK har mottatt 16 høringsuttalelser til konsesjonssøknaden «Overføringer til Herfanger. Flatavatnet, Klenavatnet og Smørtjørna». Ut fra høringsuttalelsene anser BKK følgende tema for viktigst: Fossen fra Fossavatnet og de eksisterende torvdammene.

Fossen fra Fossavatnet

Flere høringsparter mener at restvannføringen i fossen og Lonane vil bli så lav at det forringer landskapsopplevelsen vesentlig.

Vannføringen i bekken mellom Flatavatnet og Fossavatnet, blir i dag styrt av tappingen til kraftverkene Ardalen og Møllen. Om det gis konsesjon til overføringen, har BKK foreslått slipp av minstevannføring fra Flatavatnet til Fossavatnet på 24 l/s i sommerperioden. BKK ser at noen høringsparter har forvekslet minstevannføringen som vil tappes fra Flatavatnet til Fossavatnet med vannføringen ut fra Fossavatnet til fossen og Lonane. Fossavatnet vil fortsette å være reguleringsmagasin for kraftverkene Ardalen og Møllen, og vannføringen ut Fossavatnet vil også etter overføring styres av tapperegimet der. Med andre ord har BKK ingen mulighet til å «styre» vannføringen i fossen. Overføringen fører selvsagt til redusert vannføring i fossen og videre nedover Vaksdalsvassdraget, men vannføringen vil altså i høy grad styres av den til enhver tids gjeldende regulering som BKK ikke har kontroll over. I konsesjonssøknaden er

restvannføringen i fossen og ved Lonane beregnet til henholdsvis ca. 40 % og ca. 60 %, og beskriver således det vannvolumet som kan disponeres til tapping i fossen.

Det forventes at det fortsatt vil være fosseeffekt i fossen, men at fossen vil fremstå som mindre i perioder. Mellom fossen og Lonane tilføres det vann fra Budalen, slik at restvannføringen ved Lonane er 60 %.

Eksisterende torvdammer

De eksisterende torvdammene i Vaksdalsvassdraget og senkning av vannstand i Flatavatnet, Klenavatnet og Smørtjørna omtales av flere høringsparter. BKK har i forbindelse med prosjektutviklingen befart dammene og mener det er viktig å være åpen om alle konsekvenser som identifiseres underveis, også de som er omfattet av damsikkerhetsforskriften. I konsesjonssøknaden er tilstanden til de dammene BKK vil ta over ansvaret for omtalt, og det er gjort en foreløpig vurdering av nødvendige tiltak for at kravene til damsikkerhetsforskriften oppfylles. Kravene i damsikkerhetsforskriften gjelder for klassifiserte dammer uavhengig av dameier.

Som påpekt i konsesjonssøknaden er BKKs vurderinger av tilstanden til dammene basert på visuelle inspeksjoner, og er dermed beheftet med en viss usikkerhet. BKK kjenner ikke til den formelle statusen til vassdragsanleggene eller til eventuelle pålegg som kan komme etter tilsyn og revurderingen av anleggene. Det er viktig å poengtere at BKK selvsagt ønsker å gjøre minst mulig inngrep, og dersom dammene i sin nåværende tilstand oppfyller kravene i damsikkerhetsforskriften, vil senkningen av vannstand i Flatavatnet, Klenavatnet og Smørtjørna bli vesentlig mindre.

BKK har søkt om fast vannstand i Flatavatnet, Klenavatnet og Smørtjørna, slik at de ikke lenger vil reguleres. Ved en senkning av vannstand vil det bli midlertidige randsoner langs vannene. Det planlegges med å legge ut torv på de steder det er behov for dette. Frem til en eventuell konsesjonsavklaring, og med tilhørende avklaring av tilstanden til dammene er det vanskelig å kartlegge omfanget, da det ikke er kjent hvor mye det vil være nødvendig å senke vannstanden i de tre vannene. Når omfanget er kjent kan avbøtende tiltak, som å legge ut torv i randsonen, beskrives i en detaljplan for miljø- og landskapspleie.

Kommentarer til den enkelte høringsuttalelse

Fylkesmannen i Hordaland

Fylkesmannen i Hordaland (FMHO) konkluderer med følgende:

«Fylkesmannen i Hordaland meiner at det omsøkte prosjektet i driftsfasen i liten grad påverkar naturmangfald som det er viktig å ta vare på. Landskap, friluftsliv og opplevingsverdi kan likevel bli uheldig påverka av utbygginga.

Dersom BKK får konsesjon, meiner Fylkesmannen at NVE må vurdere å krevje andre, mindre skjemmande tiltak for å sikre dammane. Ein må vurdere å krevje større minstevassvassføringa frå Flatavatn til Fossavatn. NVE må også vurdere pålegging av reglar for slepping av vatn frå Fossavatn som kan gi ein meir optimal bruk av vatnet i vassdraget.»

BKK registrerer at kunnskapsgrunnlaget etter § 8 i naturmangfoldloven i følge FMHO er oppfylt. FMHO mener likevel at det mangler en vurdering av hvordan vannkvaliteten i det overførte vannet fra Vaksdalsvassdraget kan påvirke forholdene for anadrom fisk i Samnangervassdraget.

Gjennomsnittlig årlig tilsig til Samnangervassdraget er om lag 870 mill. m³. Overføringen fra Vaksdal vil øke volumet med gjennomsnittlig 15 mill. m³/år, som tilsvarer en økning på 1,7 % til Samnangerfjorden. Tilsvarende vil økningen til Kvittingsvatnet være ca. 3,8 %. BKK mener at dette er en liten endring og er innenfor de naturlige variasjonene, og vil ikke ha nevneverdig betydning for biologisk mangfold. Samtidig er det viktig å huske på at deler av dette området opprinnelig drenerte til Samnangervassdraget.

FMHO er enig i vurderingene i konsesjonssøknaden om hvorledes prosjektet vil påvirke biologisk mangfold, men mener at søknaden undervurderer de negative virkningene for landskap, friluftsliv og opplevingsverdi. FMHO mener at bortfallet av reguleringene vil være en fordel for landskap, friluftsliv og

opplevingsverdi, men ber samtidig NVE vurdere om det finnes andre tekniske løsninger enn senkning av vannstand for å oppfylle kravene til damsikkerhet. BKK mener ikke overføringsprosjektet skiller seg vesentlig ut fra 0-alternativet, idet det nok uansett må gjøres noe med de gamle vassdragsanleggene, og forskjellen vil da i hovedsak bli redusert vannvolum i Vaksdalsvassdraget. Sammenlignet med andre prosjekter som gir tilsvarende mengde regulerbar kraftproduksjon, mener BKK at inngrepene er svært små. Nye tekniske inngrep og/eller rehabilitering av eksisterende anlegg vil kunne gjøres i tråd med eksisterende bygningsmasse for å minke effekten av endringene.

FMHO påpeker at elvestrekningen nedstrøms Fossavatnet har store landskapskvaliteter, ikke minst fossen og Lonane, og mener at NVE må vurdere å øke kravet til minstevannføring i elven fra Flatavatnet til Fossavatnet. BKK viser til kommentaren nevnt innledningsvis.

Vaksdal kommune

Vaksdal kommune har gjort følgende vedtak i saken:

«Vaksdal kommune rår frå å gje konsesjon til BKK om overføring av vatn frå Flatavatnet, Klenavatnet og Smørstjørna til Herfangen. Sjølv om prosjektet er sterkt modifisert i høve tidlegare planar og har færre negative konsekvensar ved seg - fører det til noko mindre vassføring mot Vaksdal og vesentleg lågare vasstand i Flatavatnet og Vardatjørnane. Området er mykje nytta som tur- og rekreasjonsområde både for lokalbefolkninga og Bergen Turlag.»

«BKK-prosjektet medfører at fleire av dei gamle dammane i området vert sanerte. Dei er frå slutten av 1800-talet og er laga av naturstein og torv og er tilpassa landskapet på ein estetisk måte. Sjølv om dei ikkje formelt er verna, er dei å rekna som viktige kulturminne, som syner kraftproduksjon i pionertida.»

Slik BKK leser sakspapirene mener vi at det er feil i kommunen sin utredning som tillegger prosjektet ytterligere negative virkninger. Disse feilene er kommentert under.

BKK vil tydeliggjøre at det ikke er planlagt å senke vannstanden i Vardatjørnane. For at Vardatjørnane fortsatt skal kunne overføres til Flatavatnet er det nødvendig å opprettholde dagens vannstand i Vardatjørnane. Det er derfor planlagt å forsterke de dammene som trenger det.

Kommunen mener at fossen fem måneder i året vil få en minstevannføring på ca. 24 l/s. BKK ønsker å tydeliggjøre at minstevannføring fra Flatavatnet ikke er identisk med vannføring i fossen, jf. kommentaren nevnt innledningsvis. Videre skriver Vaksdal kommune at Flatavatnet trolig vil senkes ytterligere tre meter på grunn av slipp av minstevannføring 24 l/s fra Flatavatnet til Fossavatnet. BKK ønsker ikke å senke Flatavatnet utover det som er nødvendig for å tilfredsstille kravene til damsikkerhetsforskriften. Et krav til minstevannføring fra Flatavatnet skal alltid prioriteres fremfor tappingen mot Samnangervassdraget, og BKK stiller seg derfor uforstående til denne problematiseringen.

Kommunen mener at en senkning av Flatavatnet vil ødelegge den vesle gytingen som i dag finner sted i Flatavatnshardet. BKK ser at redusert vannstand vil kunne gi mindre oppvekstareal for fisk, men trolig vil mer stabil vannstand i Flatavatnet innvirke positivt på gytingen i bekken, ut fra at en stabil vannstand på generelt grunnlag bedrer gyteforholdene for fisk. Det er en mulighet å legge ut passende substrat i innløpet for å bedre forholdene for gyting.

For kommunen fremstår Klenavatnet som en smal sprekk i terrenget, og de mener at en senkning av vannet, som foreslått i konsesjonssøknaden, vil medføre at vannet nesten blir borte. Slik BKK ser det, stemmer det at den nordøstre delen av vannet er smal, og at det etter en senkning vil være et smalt vannspeil her, som etter hvert går over til å bli en bekk. Trolig var det slik før Klenavatnet ble overført til Vaksdalsvassdraget. Denne smale delen utgjør omtrent halve lengden på vannet, og det er ingen stier langs denne delen av vannet som BKK kjenner til. Den sørvestre delen av vannet ligger i mer åpent terreng, og vil nok i mindre grad være preget av en senkning, se bildet under.

Fotoet viser Klenavatnet sett fra den sørvestre ende av vannet. Foto: BKK.

For kommunen sin omtale av de gamle stein og torvdammer som kulturminne, viser BKK til kommentaren nevnt innledningsvis.

Kommunen nevner området som et viktig friluftsområde for tettstaden Vaksdal, men også som en del av Bergen og Hordaland turlag sitt t-merket rutenett. BKK viser til kommentaren til Hordaland fylkeskommune.

Vaksdal kommune omtaler hvorledes reguleringsmagasinene på fjellet fortsatt styres med manuell regulering av lukene. Noe som de mener i perioder fører til lite kraftproduksjon i kraftverkene til Norsk Grønnkraft, og det er på grunn av tap av vann. Ved å overføre vannet til Samnanger med bedre reguleringsmuligheter, blir tilsiget utnyttet på en bedre måte.

Hordaland fylkeskommune

Hordaland fylkeskommune traff vedtak om følgende:

«Av omsyn til friluftsliv og rekreasjon, sårbart høgfjell, landskap, biologisk mangfold (deriblant hubro (EN, sterkt trua)), samla belastning og til dels høgt konfliktnivå rår Hordaland fylkeskommune frå overføringar frå Flatavatnet, Klenavatnet og Smørtjerna i Vaksdalsvassdraget til energiproduksjon i kraftverka i Samnangervassdraget.»

Fylkeskommunen mener at de gamle demningene er et viktig teknisk kulturminne. Fylkeskommunen er derfor opptatt av at det settes krav til at demningene dokumenteres for ettertiden.

Fylkeskommunen påpeker at tiltaksområdet ligger i et område som i «Fylkesdelplan for små vasskraftverk» er karakterisert som sårbart høyfjellsområde. Fylkeskommunen mener at de permanente inngrepene samt riggplassene vil gi merkbare sår i landskapet. BKK ønsker å påpeke at riggene vil være midlertidige, i tillegg vil de være små, enkle og etableres på påler noe som ikke vil gi synlige spor i terrenget. BKK mener at de permanente inngrepene er svært små i forhold til kraftpotensialet. Videre vil mer stabil vannstand i Flatavatnet, Klenavatnet og Smørtjerna være positivt for landskapsopplevelingen.

Fylkeskommunen påpeker at området er et territorium for hubro, og nevner at det er potensiale for hekking i området. Konsekvensutredningen har avdekket at det er hubro i området. Hubroens tilstedeværelse har vært en forutsetning i prosjektutviklingen og vil som i konsesjonssøknaden, bli tatt hensyn til. Når det gjelder fylkeskommunen sin kommentar til fuglebestanden i området, har BKK ingen kommentarer ut over det som er nevnt i konsesjonssøknaden.

Fylkeskommunen skriver «*Elva og dei stilleflytande Lonane har eit stort potensiale for akvatisk liv og fugl knytte til vassstrengen og elvekantvegetasjon. Ved kraftig reduksjon i vassføring er det fare for at økosystema vil bli forverra.*»

Tilsiget til elven i Herfendalen vil reduseres, men elven vil fortsatt ha mye tilsig fra restfeltet, og som gjør at den likevel vil opprettholde en betydelig restvannføring. Resttilsaget til Lonane vil være ca. 40 % mindre enn i dag, men vil være underlagt dagens reguleringsregime. Dagens drift av kraftverkene vil trolig ha større betydning for vannføringen i elven enn fraføringen.

Fylkeskommunen nevner verdien av influensområdet som friluftslivs- og rekreasjonsområde, spesielt for lokalsamfunnet i Vaksdal, men også for hele regionen. BKK ønsker å påpeke at området allerede i dag er preget av vassdragsregulering med synlige dammer, vannveier og bekkeinntak, og som også skal vedlikeholdes i fremtiden. De tiltak det søkes om vil ikke omfatte noen vesentlig fysiske inngrep som skulle tilsi at bruken av området blir vesentlig endret. Dette er noe også konsekvensutredningen konkluderer med. Fylkeskommunen skriver videre at den planlagte minstevannføring fra Flatavatnet vil bety en dramatisk endring for fossen sin karakter. BKK viser til kommentaren nevnt innledningsvis.

Fylkeskommunen konkluderer med at «*Prosjektet er i strid med Klimaplan for Hordaland sitt mål om å produsere fornybar energi der ein skal ta omsyn til naturmangfald, friluftslivsområde og store landskapsverdiar i fylket. Prosjektet er også i strid med Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland sine overordna rammer for miljø og utbygging med omsyn til friluftsliv, biologisk mangfald og sårbart høgfjell.*» BKK vil fremheve at prosjektet bidrar til en økning av fornybar og regulerbar energi i samsvar med Klimaplan for Hordaland sin målsetting. Prosjektet vil ta omsyn til fugl (som fylkeskommunen har lagt stor vekt på) med overvåking og tilpassinger i utbyggingsfasen. Videre må det presiseres at overføringen ikke er et småkraftverk. Fylkesdelplanen for små vannkraftverk legger føringer for etablering av småkraftverk i nye områder. Omsøkte overføring vil ta i bruk allerede eksisterende vassdragstekniske inngrep og gjøre bruken av disse mer effektiv med større energiproduksjon i Samnangervassdraget.

Samnanger kommune

Samnanger kommune støtter konsesjonssøknaden om overføring fra Vaksdalsvassdraget til Herfanger i Samnangervassdraget.

Kvam herad

Kvam herad stiller seg positivt til prosjektet, og peker på at overføringen vil gi grunnlag for produksjon av 18 GWh fornybar og miljøvennlig energi.

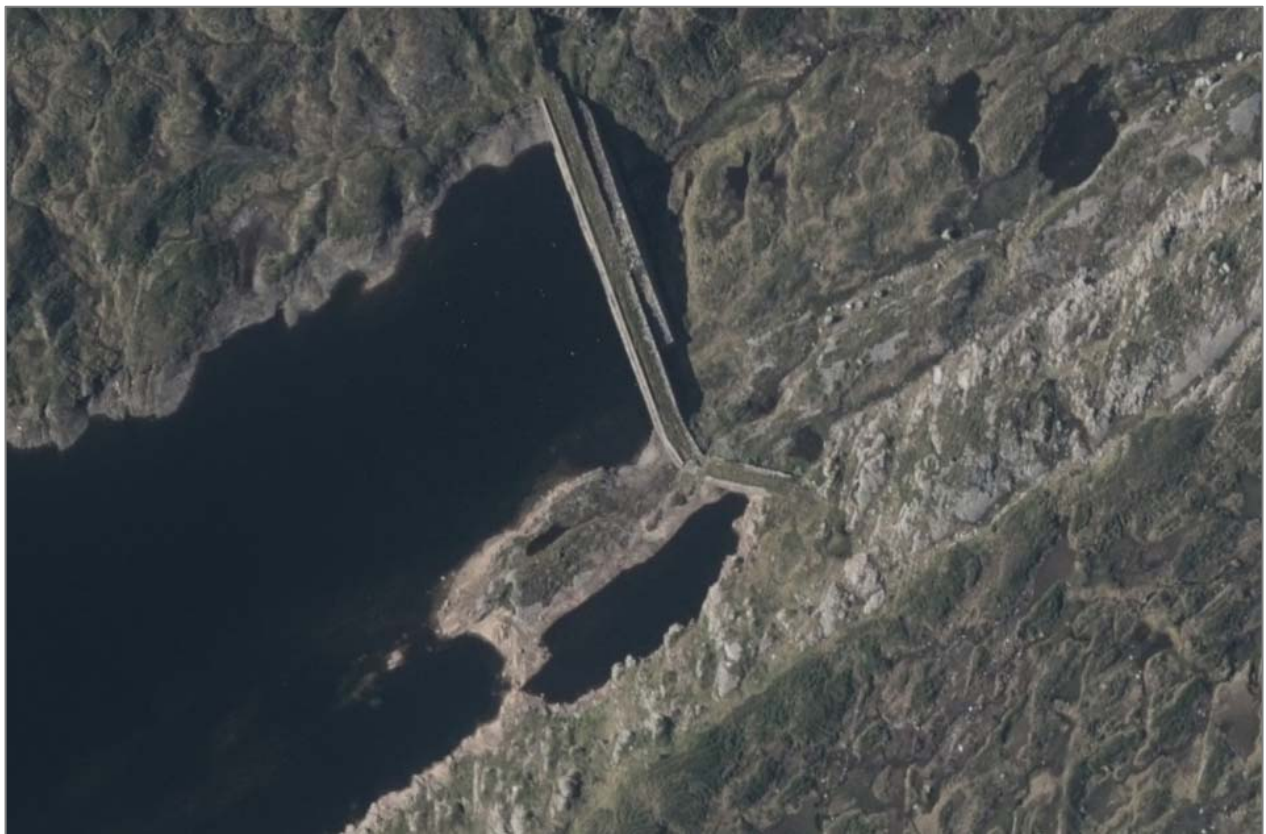
Bevaring av Vaksdalsvassdraget (BaV)

For BaV sin omtale av de gamle stein og torvdammer som kulturminne og senkning av vannstand i Flatavatnet, Klenavatnet og Smørtjørna viser BKK til kommentaren nevnt innledningsvis.

BaV mener at den nordøstre del av Flatavatnet vil bli tørrlagt ved den foreslåtte senkning av vannet. Etter BKKs vurdering vil ikke den nordøstre delen av Flatavatnet bli tørrlagt, men vil som resten av vannet få en synlig randzone. Bildene under viser henholdsvis et foto tatt på NVE sluttbefaringen og et flyfoto fra området. På befaringsdagen ble det, av BaV sin representant, vurdert at vannstanden var ca. 2,30 meter under høyeste regulerte vannstand. På flyfotoet er vannstanden enda litt lavere. Som det sees på fotoene vil en senkning på 2-3 meter, som foreslått i konsesjonssøknaden, ikke føre til en tørrlegging av området.

Fotoet viser nordøstre ende av Flatavatnet. Fotoet er tatt på NVE sluttbefaringen den 14. oktober 2014. Det ble vurdert at vannstanden var ca. 2,30 meter under høyeste regulerte vannstand den dagen. Foto: BKK.

Flyfotoet viser nordøstre ende av Flatavatnet. Basert på fotoet fra sluttbefaringen vurderes det at vannstanden, på dette flyfotoet, er om lag 3 meter under høyeste regulerte vannstand. Kilde: Norgeskart.no.

På grunn av overføringen fra Smørtjørna til Klenavatnet mener BaV at elvestrekningen mellom Smørtjørna og Kjerringatjørna blir ødelagt. BKK ønsker å presisere at inntaket i bekken vil komme ca. 300 meter nedstrøms utløpet fra Smørtjørna, og dermed er det ca. 70 meter av bekken som vil få redusert vannføring.

BaV mener at prosjektet har negativ effekt på fiskebestanden i de berørte vannene, i tillegg til området sin verdi for sportsfiskere. BKK har ingen kommentarer til virkninger for fisk ut over det som er nevnt i konsesjonssøknaden.

BaV mener at «BKKs prosjekt vil føre til redusert vannføring og attgroing i elva som renn gjennom Lonastølen.» Resttilsaget til Lonane vil være ca. 60 %, og BKK forventer at det vil være tilstrekkelig for å hindre tilgroing ut over den «naturlige» tilgroingen som eventuelt finner sted i dag. Lonane har i dag rolig gjennomstrømning, og det er derfor forventet at det vil være en viss tilgroing på dette partiet. Flommer vil ha en positiv effekt med tanke på å fjerne tilgroing. I situasjoner med flom i Samnangervassdraget skal det ikke overføres vann fra Vaksdalsvassdraget, og det er derfor forventet at de større flommene i Vaksdalsvassdraget vil forbli uendret.

BaV mener at redusert vannføring i elven som renner gjennom Vaksdalsbygden og dermed tap av Trollkjelsfossen, vil ha negativ effekt for bygden. Etter BKKs syn vil den visuelle virkningen av redusert vannføring så langt nede i vassdraget være minimal, gitt den betydelige restvannføringen som er beregnet til ca. 90 %

For andre tema omtalt av BaV vises til kommentarene nevnt innledningsvis samt til kommunen, fylkeskommunen og Norsk Grønnkraft.

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland (FNF Hordaland)

FNF skriver at prosjektet vil føre til en negativ visuell effekt, spesielt ved fossen og Lonane, og fosseelementet vil bli vesentlig forringet ved den foreslåtte minstevannføring/restvannføring. FNF ber derfor NVE om å sette minstevannføring fra Flatavatnet til 70-90 l/s i sommerperioden. BKK har beregnet at en økning i minstevannføring fra foreslått 24 l/s til 70-90 l/s, vil øke vannvolumet til fossen og Lonane med 2-3 %. For den visuelle effekten mener BKK det er en liten endring, og som neppe blir merkbar idet vannføringen ut Fossavatnet er regulert, jf. kommentaren nevnt innledningsvis. BKKs forslag til minstevannføring ivaretar landskapsopplevelingen og forholdene for fiskebestanden i bekken mellom Flatavatnet og Fossavatnet.

FNF mener at konsulentens vurdering av landskapsvirkninger er gjort på feil grunnlag, med den begrunnelse at endring av vannføringsregimet i Vaksdalsvassdraget er inkludert i 0-alternativet. BKK ønsker å presisere at endring i vannføring ikke er en del av 0-alternativet. 0-alternativet omfatter derimot en forutsetning om at en del av dammene enten må rehabiliteres eller vannstanden i magasinet må permanent senkes for å tilfredsstille kravene til damsikkerhetsforskriften. Det betyr at 0-alternativet innbefatter en viss anleggsaktivitet og senkning av vannstand. Basert på denne klargjøringen mener BKK at konsekvensvurderingene gir en korrekt fremstilling av konsekvensene, både for fossen og landskapet ellers.

Når det gjelder virkninger for friluftsliv, og «*opplevelingar av rennande vatn*» ønsker BKK å påpeke at det som for avsnittet over, ikke er tilfellet at redusert vannføring er innbefattet i 0-alternativet, og at konsekvensvurderingen tar hensyn til dette.

Angående ferdsel i anleggsperioden, er det slik at det uansett vil være anleggsaktivitet nær stien ved Vardatjørnane. Om anleggsaktiviteten vil sperre for bruken av t-stien vil først avklares i forbindelse med detaljplanleggingen, men det kan likevel være gode grunner for å legge om stien midlertidig i anleggsfasen. BKK noterer seg at FNF ønsker åpen kommunikasjon om dette, og vil selvsagt etterkomme dette ønsket. BKK har jevnlig møter med Bergen og Hordaland Turlag, der saken allerede har vært tema, og vil følge opp saken gjennom denne møteplassen. Vedrørende permanente rigg- og anleggsstrukturer er det i konsesjonssøknaden vist eksempel på en rigg, som typisk vil bli brukt i et prosjekt som dette. Riggene er midlertidige og står på påler/plattinger, og etterlater dermed minimalt med spor i naturen.

FNF ber tiltakshaver om å klarlegge hvilken metodikk som er lagt til grunn i vurderingen av friluftsliv. Videre mener FNF at kunnskapen om lokal bruk og økt bruk av Bergsdalsfjella ikke er fanget opp. BKK mener at vurderingene av friluftsliv er gjort i henhold til gjeldende NVE veileder for søknad om

småkraftutbygging. Videre mener BKK at både lokal bruk samt bruk av området som en del av rutenettet til Den Norske Turistforening er utførlig omtalt i konsesjonssøknaden.

Vedrørende forholdet til INON nevner FNF at prosjektet ligger i en «randsone» som grenser til INON sone 2 og sone 1. BKK ønsker å presisere at randsoner ikke eksistere som INON-kategori. Prosjektet medfører ingen tap av INON områder.

Som beskrevet i konsesjonssøknaden er det planlagt å ta hensyn til hekkende rødlistet rovfugler. Dersom FNFs forslag om å pålegge at anleggsvirksomheten må skje utenfor perioden fra mars til september, lar prosjektet seg ikke gjennomføre. BKK mener at det totalt sett er en bedre løsning å overvåke området, slik at man kan ta hensyn til eventuell hekkende rødlistet rovfugl, og forsøke å få gjennomføre prosjektet på en sesong, da det gir mindre belastning samlet sett.

FNF ber NVE foreta en vurdering av sumvirkningene. BKK er positive til dette ønsket.

Naturvernforbundet Hordaland

«Sjølvs om overføringa representerer eit langt mindre inngrep enn dei opphavlege planane, så er Naturvernforbundet Hordaland likevel skeptisk til utbygginga, fordi den medfører sterkt redusert vassføring i øvre deler av vassdraget, med konsekvensar for bekkeare, fossekall og vassføringa i fossen.»

Med hensyn til Naturvernforbundets omtale av utbyggingsplanene ønsker BKK å påpeke at det ikke skal bygges nye demninger i Vaksdalsfjellet. De nødvendige tiltakene i Vaksdalsfjellet vil bli gjennomført ved bruk av helikoptertransport, og det skal altså ikke anlegges veier i fjellet. Naturvernforbundet nevner også behovet for deponering av steinmasser, blant annet fra tunnelen mellom Smørtjørna og Klenavatnet. BKK vil presisere at prosjektet er planlagt med nedgravd rør og ikke tunnel mellom Smørtjørna og Klenavatnet. Massene vil i hovedsak bli brukt til tilbakefylling/terrengtilpasning. Ellers vil det være svært lite steinmasser som må deponeres, og disse er i utgangspunktet tenkt deponert inne i reguleringsmagasinene.

For kommentarer om fisk og fugl vises til tidligere kommentarer.

Hardanger og Voss Reinsdyrlag SA

Hardanger og Voss Reinsdyrlag skriver at BKK ikke har nevnt at det er reindriftsinteresser i området, og at BKK ikke er oppmerksom på at det kan være rein i området. BKK mener at det ikke er reindriftsinteresser i området i den forstand det refereres til i NVE veilederen for søknad om små kraftutbygging (ref. www.reindrift.no). BKK er derimot klar over at det kan finnes reinsdyr i tiltaksområdet, og dette er også nevnt i konsesjonssøknaden under temaet om terrestrisk miljø. Som nevnt i konsesjonssøknaden vil BKK i anleggsperioden overvåke om det oppholder seg rein i området og om nødvendig utsette arbeidet til reinen har vandret ut av området.

Norsk Grønnkraft

«Den planlagte overføringen vil umuliggjøre Herfindalen kraftverk, og fjerne såpass mye vann og reguleringsmulighet for vassdraget at det ser ikke ut til å være mulig å drifte Ardalen og Møllen gjennom vinteren.»

«BKK har vært i kontakt med NGK angående diskusjoner om erstatning for tapt vann som følge av en eventuell overføring. Det er imidlertid ikke landet noen avtale eller enighet om denne kompensasjonen, og så lenge dette ikke er på plass er NGK og NGK-U motstandere av overføringen.»

BKK bekrefter at det er en pågående dialog med Norsk Grønnkraft om erstatning for tapt produksjon, men har ellers ingen merknader til uttalen til Norsk Grønnkraft.

Grunneigarar i Herfindalen v/Rune Sæterdal

Grunneierne ønsker heller lokal kraftproduksjon gjennom bygging av Herfindalen kraftverk, da de mener den vil fremme lokal verdiskaping og gjøre fjellet mer tilgjengelig for næringsvirksomhet. De mener videre at overføringsprosjektet og den lokale kraftutbygging bør saksbehandles samtidig.

Grunneierne påpeker at det allerede er regulering i Vaksdalsvassdraget. BKK mener at reguleringsgraden til kraftverkene i Vaksdal er lav, og har for Ardalen kraftverk og Møllen kraftverk beregnet reguleringsgraden til henholdsvis ca. 10 % og ca. 5 %. Sammenlignet med en reguleringsgrad på ca. 30 % til Kvittingen kraftverk i Samnangervassdraget, er evnen til å regulere vannet i Vaksdal liten. I tillegg styres magasinene på Vaksdalsfjellet med manuell regulering av lukene, noe som gir mindre fleksibilitet og vanntap.

Grunnet tekniske utforminger ved Ardalen kraftverk og Møllen kraftverk mener grunneierne at bortfallet av magasinert vann vil føre til driftsutfordringer vinterstid. For omtale av redusert kraftproduksjon, viser BKK til kommentaren til Norsk Grønnkraft. For kommentaren til at det skal være svakt strømnnett i Vaksdalsområdet vises til svaret til Olav Jarl Bruvik, se under.

For kommentaren om de eksisterende dammene som kulturminne og rivning av disse, viser BKK til kommentarene nevnt innledningsvis.

Grunneierne nevner at det i forbindelse med revurdering av dammene i Vaksdalsvassdraget har vært gjennomført befarings på alle dammene av Sweco v/Bjørn Dalsnes. Under denne befaringen ble det påpekt at alle dammene var i god stand. Ifølge NVE har Norsk Grønnkraft så langt ikke sendt inn revurderingsrapport (*pers. meddelelse: Indrebø, NVEs sluttbefaring 14. okt. 2014*), og statusen til vassdragsanleggene og eventuelle pålegg er dermed ikke kjent. Vedrørende forholdet til damsikkerhetsforskriften viser BKK til kommentaren om eksisterende dammer nevnt innledningsvis.

For kommentaren om restvannføring til Fossavatnet og Lonane vises til kommentaren nevnt innledningsvis.

Grunneierne påpeker at det er mange beitende husdyr i området og nevner forholdet til sikring av vassdragsanlegg. BKK har et ansvar for å sikre alle sine vassdragsanlegg for både dyr og mennesker. Overføringsrøret mellom Smørtjørna og Klenavatnet vil sikres, så husdyr ikke kan ta seg inn.

Olav Jarl Bruvik

Olav Jarl Bruvik nevner at Vaksdal er et underskuddsområde på elektrisitet. Historisk sett er BKK enig i at det var en begrensning i kraftlinjene til Vaksdal. Men BKK mener at utbedring av nettet, med en nyere kraftlinje mellom Samnanger og Vaksdal, sørger for at leveringssikkerheten blir god, og at redusert produksjon i Ardalen kraftverk og Møllen kraftverk ikke vil påvirke forsyningssikkerheten til Vaksdal. Utbedringene i nettet mot Vaksdal vil stå ferdig før overføringsprosjektet er gjennomført. Generelt vil overføringsprosjektet føre til økt mengde regulerbar kraft og sikre kraftproduksjonen i regionen i perioder med underskudd.

Olav Jarl Bruvik kommenter videre påstanden til BKK om at de eksisterende dammene ikke er sikre og at vannstanden må senkes. Han mener at landskapets utforming gjør at en eventuell flombølge, som kan oppstå som følge av dambrudd, vil jevne seg ut før den når bebodd område. Som nevnt innledningsvis viser BKK til kriterier og krav i damsikkerhetsforskriften som må oppfylles av dameier.

Redusert kraftproduksjonen i de eksisterende kraftverk i Vaksdal er omtalt i kommentaren til Norsk Grønnkraft.

Arne O. Sæterdal

Arne O. Sæterdal er eier av en hytte ved Herfangsvatnet. Han er bekymret for om vannstanden i Herfangsvatnet vil stige som følge av overføringen fra Vaksdalsvassdraget, og nevner at vannstanden har stått høyt ved store nedbørsmengder. Han ber om tilbakemelding fra NVE om dette.

Tilsiget til Herfangsvatnet vil øke når det overføres vann fra Vaksdalsvassdraget. Ved store flomhendelser i Samnangervassdraget vil BKK i henhold til lovgivningen ikke kunne overføre ytterligere vann til Samnangervassdraget, og overføringen må stenges. Ut i fra en overordnet vurdering er utløpsprofilen til Herfangsvatnet utformet slik at det skal store vannmengder til for å oppnå en stigning som vil være til skade for hytten til Sæterdal. Dersom det ved nærmere undersøkelser viser seg å kunne være et problem, finnes det flere mulige tiltak for å avbøte dette.

Per Nordmark

Per Nordmark ser det som en samfunnsmessig god løsning å overføre vannet til Samnanger. Han mener samtidig at det bør legges stor vekt på å sikre at det tas vare på de gamle dammene.

Per Nordmark mener at det må settes krav om vannene ikke lengre skal reguleres. BKK planlegger ikke å videreføre regulering av Flatavatnet, Klenavatnet og Smørtjørna. Videre mener Per Nordmark at det bør settes krav til en viss minstevannføring i fossen fra Fossavatnet. Vannføringen i fossen vil, som nevnt innledningsvis, være styrt av andre gjennom tappingen til kraftverkene Ardalen og Møllen.

Statens vegvesen og Bergen Sjøfartsmuseum

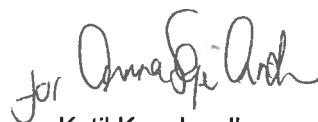

BKK tar innholdet til orientering, men har ingen kommentarer til høringsuttalelsene til Statens vegvesen og Bergen sjøfartsmuseum.

Vennlig hilsen
BKK PRODUKSJON AS

Wenche Teigland
Konserndirektør

Ketil Konglevoll
Divisjonssjef